

1. BUNT (56) sb m

sg N bunt (5). ◇ G buntu (4). ◇ D buntowi (1). ◇ A bunt (1). ◇ I bunt(e)m (3). ◇ L buncie (4). ◇ pl N bunty (6). ◇ G buntów (14); -ów (3), -(o)w (11). ◇ A bunty (18).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. Występowanie przeciw ustalonemu prawu, porządkowi; spisek sprzysiężenie; coitio, factio, rebellio, seditio Cn (40) : *MetrKor* 61/224; *KromRozm III* o2v; A też Pan widząc ich takye chytre bunty/ Wzruffył ippołu z nimi wlfytki zyemfkye grunty. *LubPs* S5v; *BielSpr* 25v; *WujJud* A6; *WujJudConf* 10v; *BudBib Isai* 8/12; *ModrzBaz* 114 [2 r.], 114v; *SkarKaz* 88; *KochPieś* 36; *ActReg* 134; Ale zaś bunty Polfkie niezgodliwe Co przynieść mogą? *GrochKal* 10; *LatHar* 316; Przeciw Bráctwam Rzcmełniczym sílá Státutów iest wczynionych za Królá Zygmuntá: podobno obáwiáiąc fie buntów táiemnych. *SarnStat* 296, 420.

bunt przeciw(ko) komu (6): *LibLeg* 10/91v; ále temu byli ná odpor wsfytko Rycerftwo y lud poľpolity/ boiác fie łakomości á ippolnych buntow Senatorfkich przeciw vbogim. *BielKron* 141, 192, 192v, 212v; TAKiż poftępek ma bydź in caufa perduellionis, contra R. P. to iest/ gdyby kto czynił bunty przeciwko Rzeczypoľpolitéy *SarnStat* 153.

bunt na co: tá [*Epicharis*] byłá tak ftała/ iż wiedząc o wielkim buncie ná śmierć Neronowę/ chociaź iá wymyflonemi á okrutnemi mękami nád miarę dręczono/ iednák ná nikogo nie powiedziála *GórnDworz* Y3v.

bunt między kim (4): Aza tu miedzy ludźmi nie są iáwne bunty? *Prot* B2v; *WujJud* 133v; A tego też trzeba pilnie przeľtrzegáć áby miedzy żołnierzami niebyły bunty *ModrzBaz* 114, 114. Cf »burda i bunt a wojna«, »zamieszanie i bunt«.

Wyrażenie: »bunt heretycki«: wsfákoź nie zákázuie rozľpráľzác buntow heretyckich *CzechEp* 39.

Szeregi: »bunt i guerra«: Bunty y Guerry czynić, iest Rzeczypoľpolitéy ľzkodliwa. *SarnStat* 118.

»niesnaska a bunt«: iż lepiey dáleko áby ieden naywyźszá władzá na łobie nošł/ niźliby się wiele ich z rowney władze wefeliło: ktorzi będąc niezgodni miedzy łobá/ wľczynáliby niefnałki y bunty [*factiones*] *ModrzBaz* 25.

»bunt i roztyrka«: Ale gdy tego potym poľpolftwá źle wzywáć/ á bunty y roftyрки około obiránya/ takich przełozonych czynić/ á fnadź y bitwy zwodźić záczęły/ zámknęło temu drogę Láodyceńfkye concilium *KromRozm III* K2.

»rozruch i bunt«: Gdyż z nich tego żaden poboźny ľędzia nie rzecze/ żeby lię thám co w nich ad feditionem do rozruchu y buntow w rzeczy poľpolitey ściągáć miáło *CzechEp* 55.

»bunt, (a, i) sprzysiężenie (sprzysięganie)« (3): *GórnDworz* Z3v, Hh7; iákoby fie im kiedy [*Żydowie*] przez bunt nieiáki y z przyľiężenie z poľfułzeńftwá y poddánftwá nie wyłomili. *CzechRozm* 254.

»bunt i wzburzenie«: wsfákové iľz ci krotko byli ná tych wrzędách/ y prze bunty y wzburzenia/ popieráć rzeczy poľtonowionych [!] nie mogli *SkarJedn* 320.

»bunt i zaszcie«: Do buntów y zafźcia inter priuatas perfonas, przymielfzywáć fie nie máią. *SarnStat* 136.

»zamieszanie i bunt«: Gdy wojska Chryścijańskie na wojnę ciągną/ tak wielkie zamieszanie y bunty [*seditiones*] między Hetmanami/ y ludźmi różnych narodów bywają/ iż te trudniej bywa y czasem hamować/ niżli na nieprzyjaciela wderżyć. *ModrzBaz* 114.

»bunt i zmowa«: a gdzie mogą [*zli ludzie*]/ bunty y zмовy czynią *SkarKazSej* 659a.

»burdy i bunty a wojny«: Skąd rozmaite burdy/ y bunty a wojny poddanych przeciw Panom powstały *WujJud* 133v.

»swar, zwada i bunt«: Lecz y pośpolity żywot ludzki świadczy/ iakie swary/ zwady/ y bunty wzrzuć oni zwykli/ ktorzy się takim namietnościami rzedzić dopuszczają *ModrzBaz* 18.

2. *Przymierze, sojusz, związek, stronnictwo; foedus Mącz; conventum Calep (16) : BielKron* 313v; *Foedus. Przymierze Bunt/ Pokóy. Mącz* 132d; *Foederati populi et foederate civitates. Ktorzy są w jednym buncie. Mącz* 132d; *Publice socius, Pośpolitim buntem obowiązany. Mącz* 329c, 154b; *OrzQuin* Cv; *Conventum – Zgoda, bunt. Calep* 256a.

Zwrot: »stać w buncie« [*szyk zmienny*] (2): *Prestare in societate, Dzierżec się towarzysztwa/ albo w buncie stać albo przymierzenie dzierżec. Mącz* 419a; *Szwedowie z Moskwićinem/ stois w jednym buncie BielSat* Gv.

Szeregi: »bunt i fakcja«: *Alleguyże tedy Pośle/ iprawuiąc takowe Pośelstwa swé/ nie mną: to iest/ Vniuersitatis Polonice nomine: ale alleguy buntem y fakcją swą/ która iedny klózy z tobą pośpołu przeto iest godną. OrzQuin* D2.

»bunt i (a) przymierze« (2): *Socij populi Romani, wczesnicy buntu y przymierza ludu Rzymskiego Mącz* 398a, 398b.

»porozumienie i bunt«: Do tegoż krófu y ambicia ludzi wiedzie: bo gdzie przewieść swego praktykami niemoga/ tam się albo do gwałtu pośpolicie wciekają/ albo zpostrónnymi nieiakie porozumienie/ y bunty miéwają *KochWr* 35.

»bunt, (a) sprzysiężenie« (2): *Helvecij. Szwaycerowie teras się zową [...] od buntu a iprzisiężenia które między sobą mają Mącz* 154b, 398b.

»strona, sekta a bunt«: *Kácerzomci przywoita [...] ludzie za sobą cyagnąc/ strony/ sekty/ a bunty czynić/ a włafny koćcyoł stawić. KromRozm I* O4v.

Synonimy: **1.** *burda, burza, burzka, nawałność, niesnaska, rozruch, rozterk, spiknienie, sprzysiężanie, swar, walka, waśń, wzburzenie, zajście, zamieszanie, zamieszka, zbuntowanie, zburzenie, zmowa, zwada; **2.** *fakcja, porozumienie, przymierze, sekta, sprzysiężenie, strona, zgoda.**

Cf **BUNTOWANIE**